

PROSJEKT NOVEMBER

HVORDAN JOBBE SMART MOT VOLD I NÆRE RELASJONER? 2016-2018

08
JANUAR 2019

PROSJEKT NOVEMBER Sikkerhet, forebygging og samhandling

Hanne Finanger, Politioverbetjent/
Prosjektleder, Oslo PD, Enhet Øst

JANUARKONFERANSEN
Tromsø 2019

POLITIET

AGENDA

1

Historikk og introduksjon til temaet vold i nære relasjoner.

2

Prosjekt November - Hvem er vi, hva gjør vi?

3

Caser; praktiske eksempler

4

Resultater
Veien videre

POLITIET

FRA HUSBRÅK TIL OFFENTLIG PÅTALE

HISTORIKK

VOLD I NÆRE RELASJONER

VOLD

VOLD ER ENHVER HANDLING
RETTET MOT EN ANNEN PERSON,
SOM GJENNOM AT DENNE
HANDLINGEN SKADER, SMERTER,
SKREMMER ELLER KRENKER, FÅR
DENNE PERSONEN TIL Å GJØRE NOE
MOT SIN VILJE ELLER SLUTTE Å GJØRE
NOE DEN VIL

PER ISDAHL 2000

VOLD I NÆRE

VOLDEN UTØVES I DET SKJULTE, ER
GJENTAGENDE - OG PERSONER SOM
BERØRES ER BETYDNINGSFULLE I
HVERANDRES LIV. VOLDEN ER OFTE
FORBUNDET MED SELVBEBREIDELSE
OG SKAM FOR DEM DET GÅR
UTOVER

Juridisk definisjon av
familievold:

Familievolds
bestemmelsen §§
282,283

“Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved
trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre
krenkelser, alvorlig eller gjentatt mishandler.....
nåværende eller tidligere ektefelle, samboer,
slektning, noen i sin husstand eller omsorg”

TRUSLER

TVANG

FRIHETSBERØVELSE

VOLD

KRENKELSER

Alvorlig eller gjentatt

GROV MISHANDLING STRAFFES MED FENGSEL INN TIL 15 ÅR

POLITIET

“Høyesterett: Regime av vold”

“Etter min mening er karakteren av voldshandlingene i seg selv ikke avgjørende ved straffevurderingen etter § 219 (nå §282). Det sentrale er i hvilken grad disse danner et mønster som resulterer i at den som rammes må leve under et regime preget av kontinuerlig utrygghet og frykt for vold”

1

30 % av verdens kvinner har opplevd vold i partnerforhold (WHO 2017)

2

150 000 mennesker rammes årlig i Norge

3

Antall politianmeldelser i Norge årlig: 8000

4

Partnerdrap (2000-2017): 142 kvinner og 16 menn, drept av sine partnere

5

Kostnader: 4,5-6 milliarder årlig (vistarapport 2012)

POLITIET

ET LIV UTEN VOLD

FOR ALLE | 2018

1

VOLD ER IKKE EN PRIVATSAK. VOLD ER ET SAMFUNNSANSVAR

- Menneskerettskonvensjonen 4. nov 1950
- Kvinnekonvensjonen av 18.12.1979
- Barnekonvensjonen (mai/april 2000)
- **STRAFFELOVENS §196 - ENHVER** har plikt til å avverge vold i nære relasjoner

2

VOLD ER STRAFFBART

- NY straffelov av 2015: § 282 og §283
- Økte strafferammer: 15 års fengsel
- Utvidet offentlig påtale

3

DE UTSATTE SKAL BESKYTTES

- Krisesenter blir kommunale
- SARA:SV SKAL gjøres i alle partnervoldssaker
- PATRIARK besluttet implementert i Politiet
- Arbeid med risikovurdering for barn er begynt

PROSJEKT NOVEMBER -EN NY VIRKSOMHET

- En nasjonal modell

Hovedessensen i Karinkonseptet er beskrevet blant annet i Meld 15. St. (2012-2013), pkt. 10.10.1:

“I Karins lokaler finner man en rekke aktører. Hensikten med prosjektet er å skape et samvirke mellom dem og dermed kunne tilby et helhetlig tilbud til voldsutsatte. (...) Påtalemyndigheten kommer til daglige møter med politiet. Politiet og sosialtjenesten har daglige møter for å vurdere hvordan de i samarbeid kan hjelpe voldsutsatte. I tillegg er det lagt til rette for samvirke med andre aktører.(...) Karin representerer slik en totalpakke for voldsutsattes behov. (...) På Karin møter hun (voldsutsatte) en politibetjent med spesialkompetanse på familievold og avhør foregår i egne innrettede samtalerom med lyd og bilde. (...) Den mistenkte voldsutøveren får også oppfølging med tilbud om samtaler om sine problemer.”

PROSJEKT NOVEMBER

-et tverrfaglig team

KLINISK SOSIONOM
PSYKOLOGSPESIALIST

POLITISPEISIALIST VOLDSRISIKO

POLITISPEISIALIST ÆRESRELATERT VOLD

BARNEVERN PED./SOSIALFAGLIG LEDER

GRO

ELDBJØRG

CAMILLA

POLITIET

GRO

ROLF

CATHRINE LISE

LOKALER

STOVNER POLITISTASJON
OSLO POLITIDISTRIKT
ENHET ØST

KJØKKEN

MØTEROM

STUE/
VENTEROM

AVHØRS
ROM

Oslo Politidistrikt:

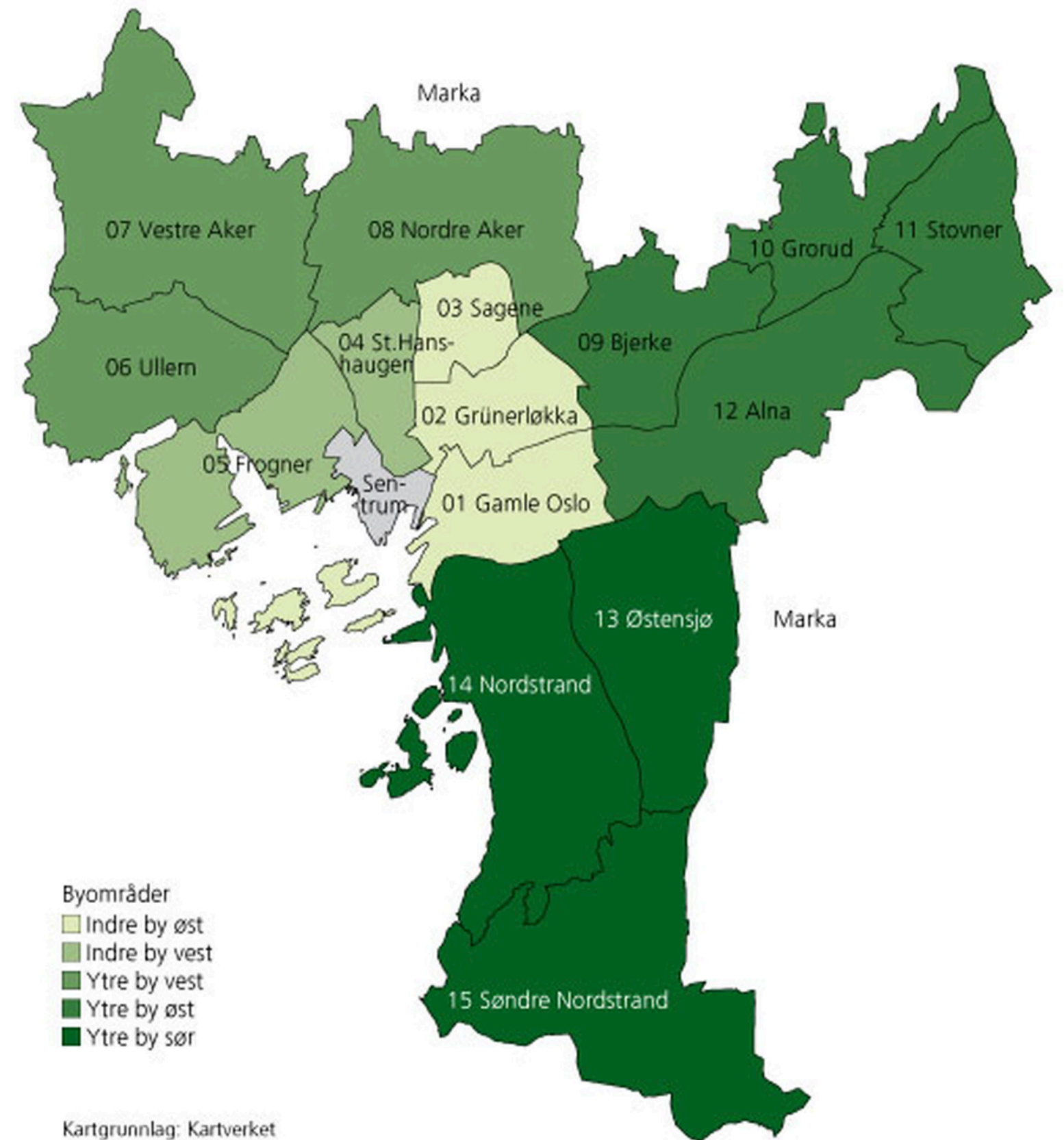
- 3 geografiske enheter; Øst, Vest, Sentrum
- Oslo kommune + Asker/ Bærum Kommune
- 1000 anmeldte familievoldssaker årlig

Oslo Kommune

- 15 bydeler
- 673 469 innbyggere

Enhet Øst:

- 124 749 innbyggere
- 7 bydeler
- 700 anmeldte saker årlig

Prosjekt Novembers geografiske nedslagsfelt:

Grorud

Alna

Bjerke

Stovner

Befolkningsgrunnlag: 124 749

Europa:

Pakistan: 9%

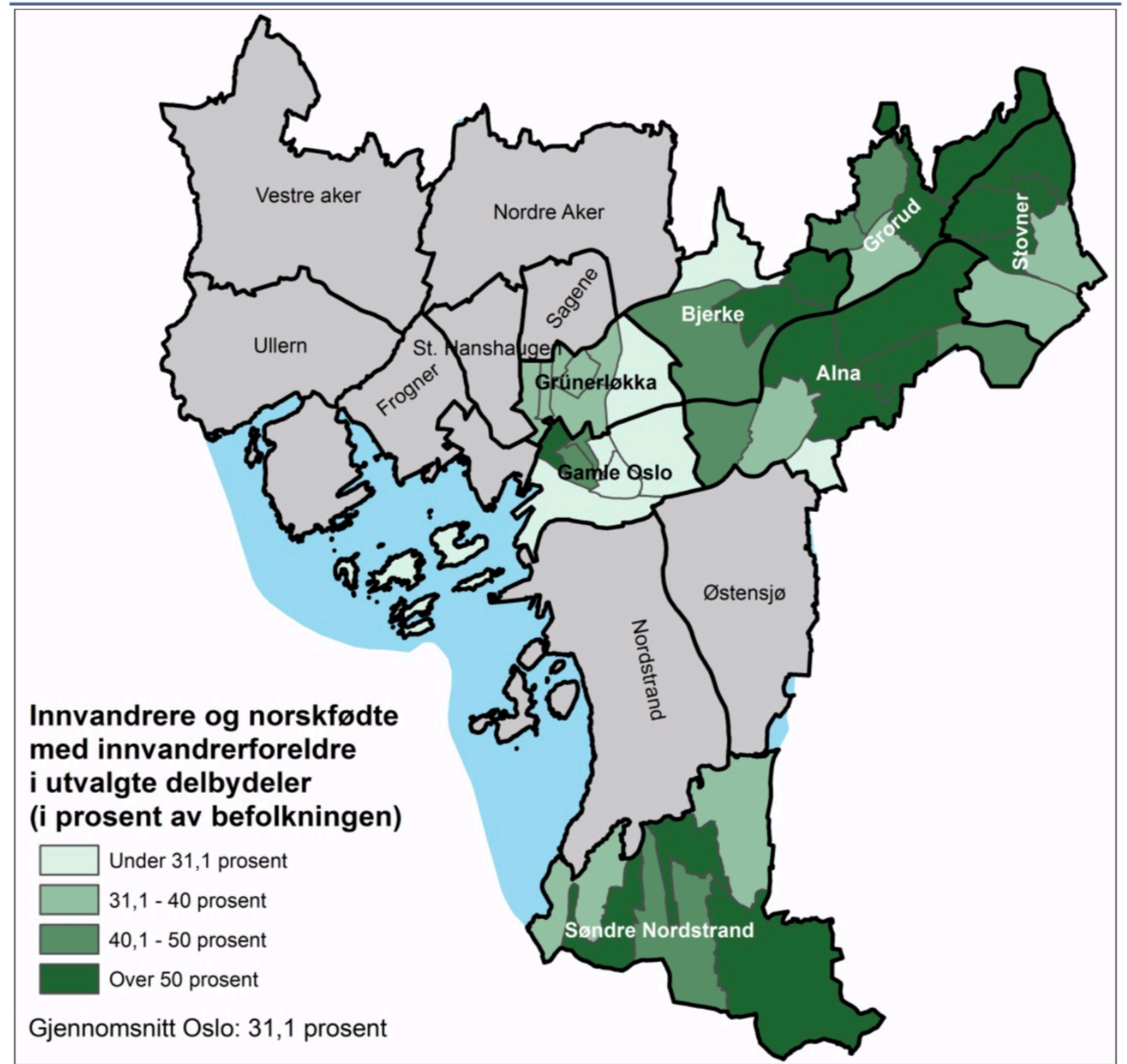
Sri Lanka: 4%

Polen: 3 %

Irak: 3 %

Tyrkia: 3 %

Figur 1.3. Andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i satsingsområdets delbydeler i Oslo. 1. januar 2014

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

“ Et bedre, mer
helhetlig og
samordnet tilbud
til utsatte for vold
i nære relasjoner
”

HOVEMÅLSETTING

1

BEDRE OPPFØLGING / BEDRE SIKKERHET /REDUSERT
BELASTNING

2

BEDRE SAMHANDLING / BEDRE LOKAL SAMORDNING
- politi /hjelpeapparat

3

BEDRE SAMORDNET OPPFØLGING AV ALLE IMPLISERTE
-utsatte, barn, pårørende og utøver

4

I SAMME LOKALITET / NY VIRKSOMHET / IKKE OVERTA
ANDRES JOBB

POLITIET

“Strategiske valg..”

**KOMBINASJON AV KOMPETANSE -
SPESIALISTER I TEAM**

SKREDDERSØM AV TJENESTER OG TILTAK

ANMELDELSE INGEN INNGANGSBILLETT

**MORGENMØTER MED POLITI OG
PÅTALEMYNDIGHET (LINJEDRIFT)**

MORGENMØTE

- FAMILIEVOLDSAVSNITTET
- FAMILIEVOLD PÅTALE
- PROSJEKT NOVEMBER

- Forebyggendegruppa
- Etterretning
- Patruljeavsnittet

INNGANG

KONTAKT
ETABLERING

TILTAK

Anmeldelse

info /
tilbud

Henvendelse

Rådgiving

- Motivasjon-
kartlegging
- Risiko-
vurdering
- Psykososial
vurdering

- Politi-tiltak
- Samtaleterapi
(Individ./par/
familie)
- Samordning

Sak opprettet

Avsluttes/henvises

A
V
S
L
U
T
N
G

Tilgjengelig

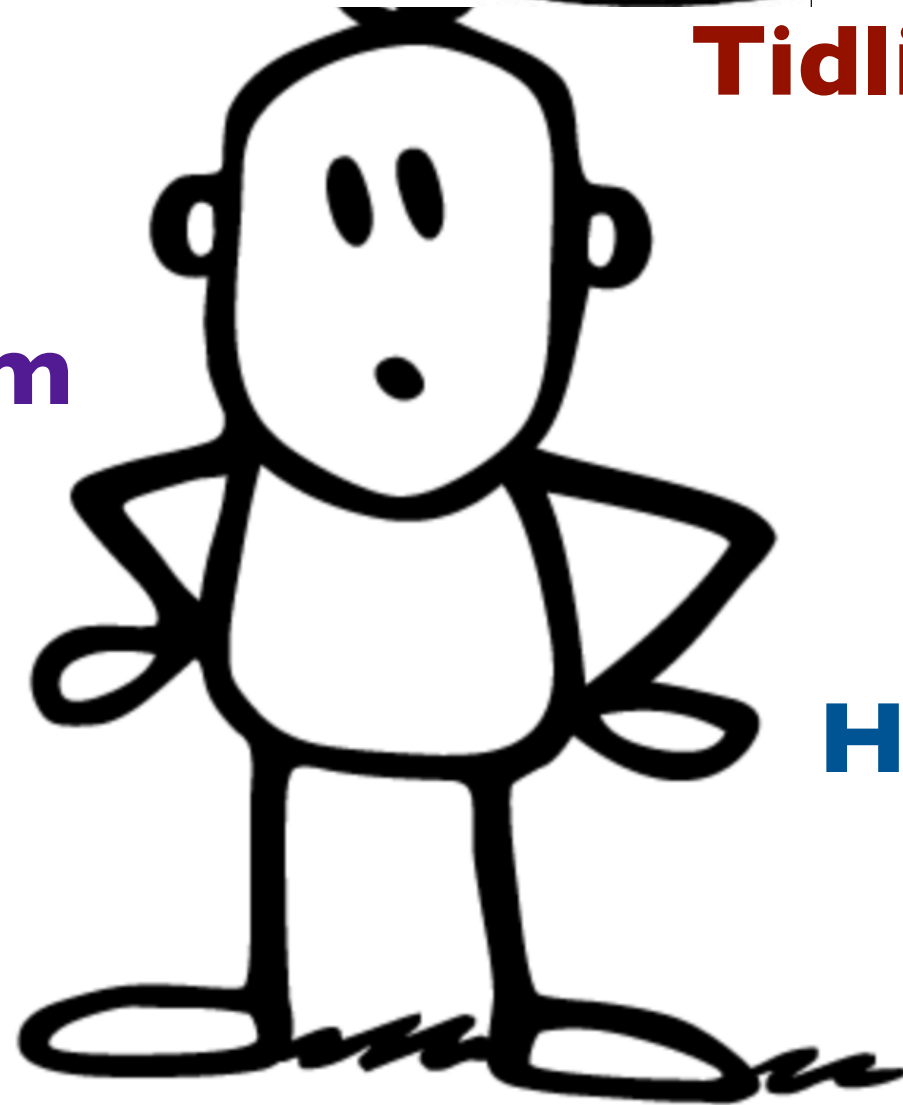
Tidlig intervensjon

Tverrfaglig team

Fleksibel

Offensiv

Holistisk perspektiv

Sektoroverbyggende samhandling

POLITIET

SAMHANDLING?

POLITIE

SAMHANDLING ?

SAMHANDLING ?

POLITIE

8
JANUAR 2019

CASER

Vold i nære relasjoner; eksempler
fra Prosjekt November

HELSEVESEN, POLITI OG SOSIALE TJENESTER

POLITIET

Case “Anne”

Mor:

80 år

Hjerteproblemer

Demens

Far:

82 år

Dårlig hørsel
skrantende helse

Skjellsord

Aggression

Materiell vold

Trusler om vold

Trusler om selvdrap

Pengeutpressing

Rusmiljø på gutterommet

Skadeverk boligblokk

Kvelertak

Trusler med kniv, sabel og sigd

Sønn:

51 år

Rusmisbruker

Psykisk syk

Uføretrygdet

“Luksusnarkoman”

Bodd hjemme hele
livet

BESØKSFORBUD I EGET HJEM - BORETTSLAGET
BEGJÆRER FORBUDET

2 KOORDINERINGSMØTER MED LEGE, FORELDRE,
FAMILIE OG BYDELEN ILA 7 DAGER

NYTT MIDLERTIDIG BOSTED FOR VOLDELIG SØNN ILA
14 DAGER. TETT OPPFØLGING AV SØNN FRA
BYDELSTJENESTEN FOT

VOLDSUTSATTE FORELDRE OG SØSTER FÅR
OPPFØLGING AV PROSJEKT NOVEMBER

VOLDSUTØVER HAR IKKE SLUTTET MED RUS -
SLITER MED Å BEHOLDE FAST BOLIG

Gode forebyggende ringvirkninger!

Voldsutsatte får fred
Borettslaget får fred
Voldsutøver får hjelp

Økt tillit til politiet?

Økt tillit mellom innbyggere?

Risiko for barn? Hva skal til for en god vurdering ?

Samarbeid - til barnets beste

HOVEDMÅLSETTING:

- styrke barns rettssikkerhet
- Bedre barns sikkerhet

1

SAMARBEIDSAVTALE GRORUD BARNEVERNTJENESTE

- Samlokalisering med voldskordinator 1 gang i uken
- Drøftingsmøte hver torsdag kl 0900
- Teste ut risikovurderingsverktøyet CARE
- Totalt 60 felles klienter i perioden (2 år)

2

SAMHANDLINGSAVTALE STATENS BARNEHUS OSLO

- Innmelding av aktuelle saker hver 3. uke
- Samhandlingmøter ca 1 gang pr måned
- Prosjekt November følger opp foreldre/mistenkte voksne
- Koordinering av samles innsats mot familien
- Totalt ca 30 felles saker (1,5 år)

Case Diya

- Tvangsgiftet, voldsutsatt 19-åring av Pakistansk opprinnelse
- Religiøst gift i hjemlandet, med fetter bosatt i Norge
- Utsatt for vold, trusler og voldtekt av ektemann
- Ingen støtte fra sine nærmeste

TRUSSELEN

PATRIARK SCORE:

9/10 RISIKOFAKTORER

1/5 SÅRBARHETSFAKTORER

POLITIET

“Hele familien er svært opptatt av ære og foreldrene har uttalte holdninger som sier at jenter som vanærer familien sin kan drepes (...)”

“Ut fra informasjonsgrunnlaget har flere i slekten vilje til å utøve dødelig vold i forbindelse med å beskytte slektens maktposisjon og ære.”

2 onkler:

- mistenkt for trusler/skremmende atferd
- siktet for flere forhold “trusler med kniv
- domfelt for legemsbeskadigelse med døden til følge

Oversiktskart 23 dager senere

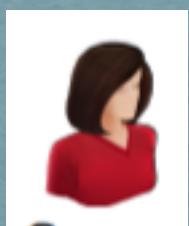
Møte PN

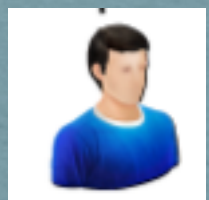
Instans

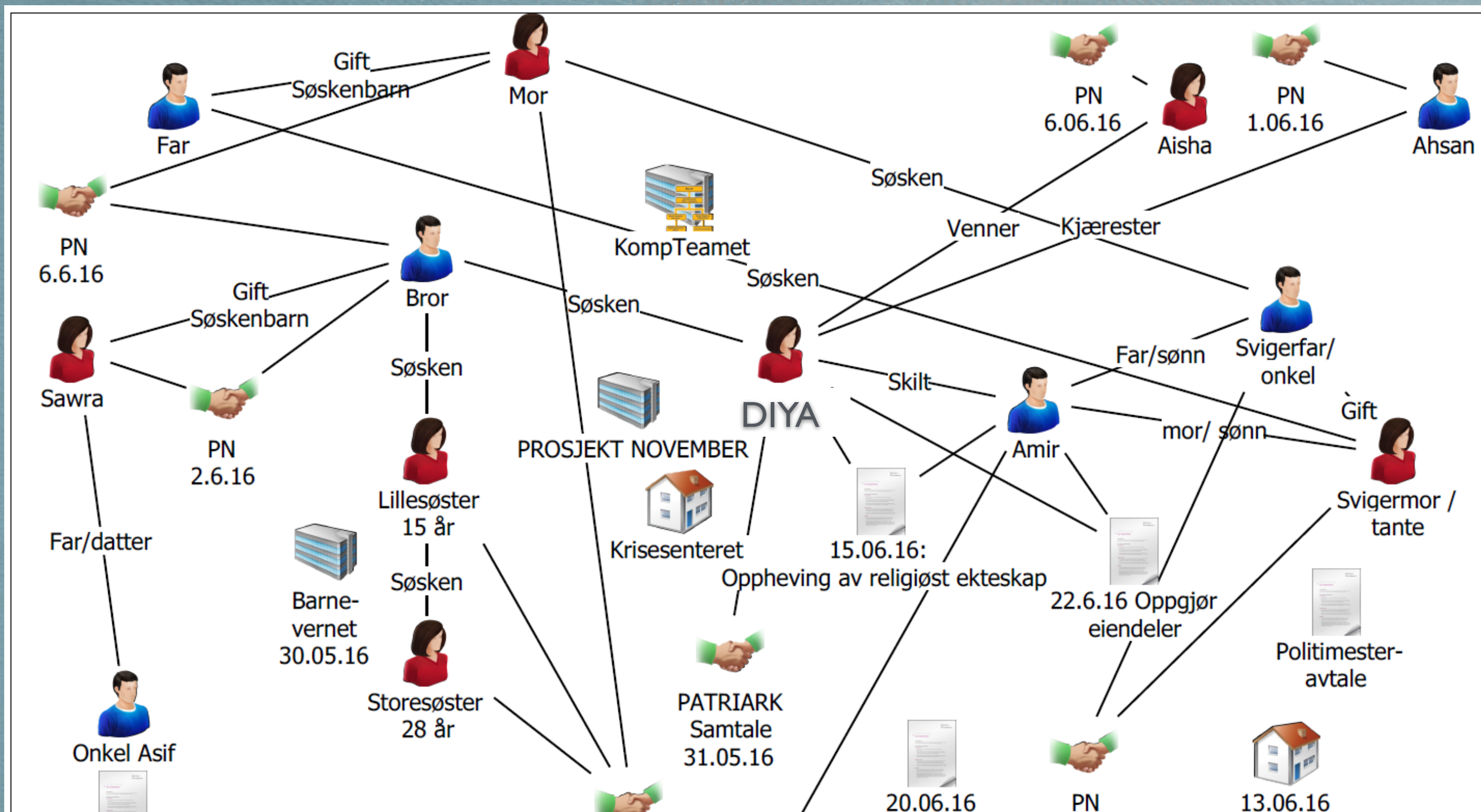
Avtale

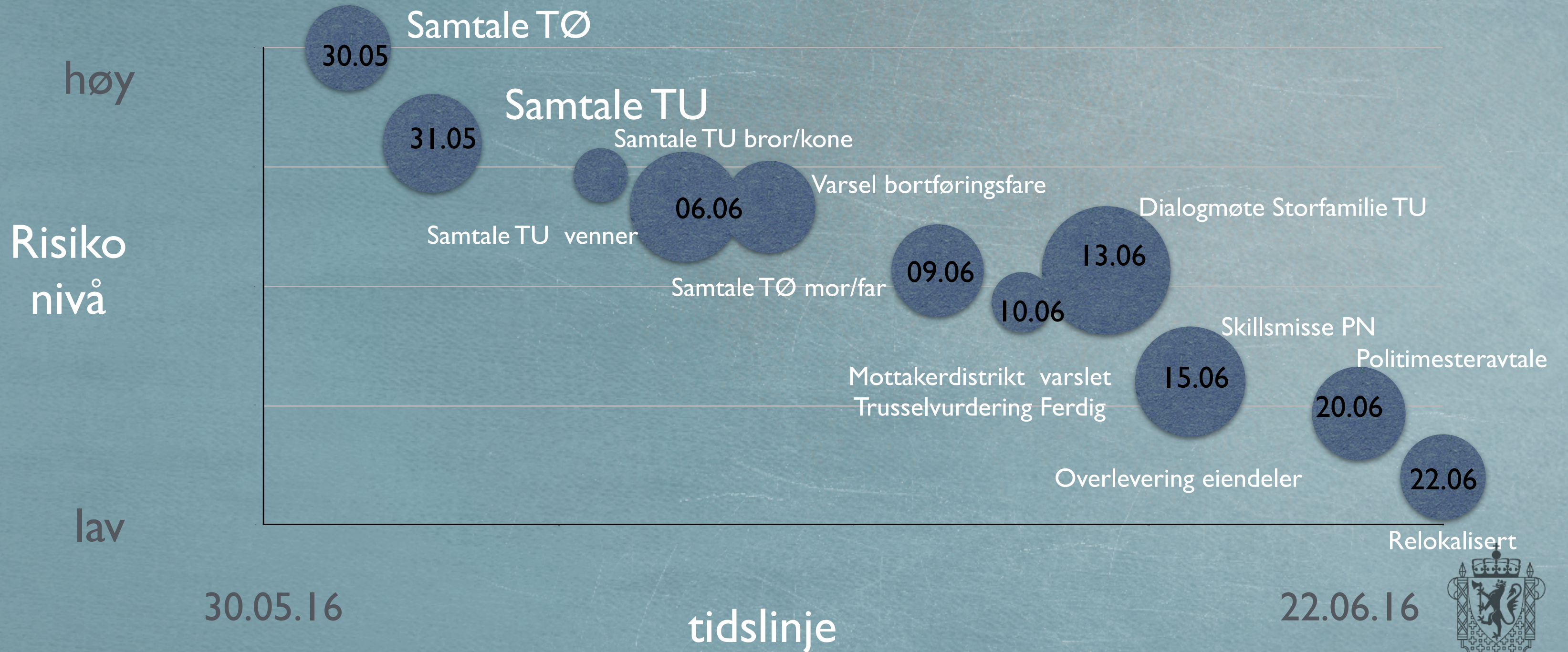
familie

familie

aktivitetslogg

OPPSUMMERING

17 arbeidsdager senere.....

- 1 PATRIARK OG TRUSSELVURDERING SKREVET.
ALLE ANBEFALTE SIKKERHETSTILTAK ER IVERKSATT
- 2 MINST **7** ULIKE INSTANSER/ETATER HAR SAMHANDLET
7 DIALOGMØTER GJENNOMFØRT, BÅDE MED TU'S FAMILIE OG TØ'S FAMILIE
- 3 **5** ULIKE SKRIFTLIGE AVTALER / DOKUMENTER MED ULIKE AKTØRER FORELIGGER
- 4 **27 PERSONER** / FAMILIEMEDLEMMER ER REGISTRERT OG KARTLAGT. SAMTLIGE HAR HATT DIREKTE ELLER INDIREKTE KONTAKT MED PN.

8
JANUAR 2019

RESULTATER

Erfaringer og oppdagelser,

4 hovedpoeng

PROSJEKT NOVEMBERS SLUTTRAPPORT 2018

POLITIET

1 Stor usikkerhet omkring avverggplikt, opplysningsrett og taushetsplikt blant profesjonelle hjelpere

55 % av meldere i henvendelsene til prosjektet er den utsatte selv

Hvem melder - til hvem?

Til Politiet:

51 % - den utsatte selv

14,7 % - barnevern

0,3 % - helse

0,3 % - krisenter

12,7 % - andre

Dir. til prosjektet:

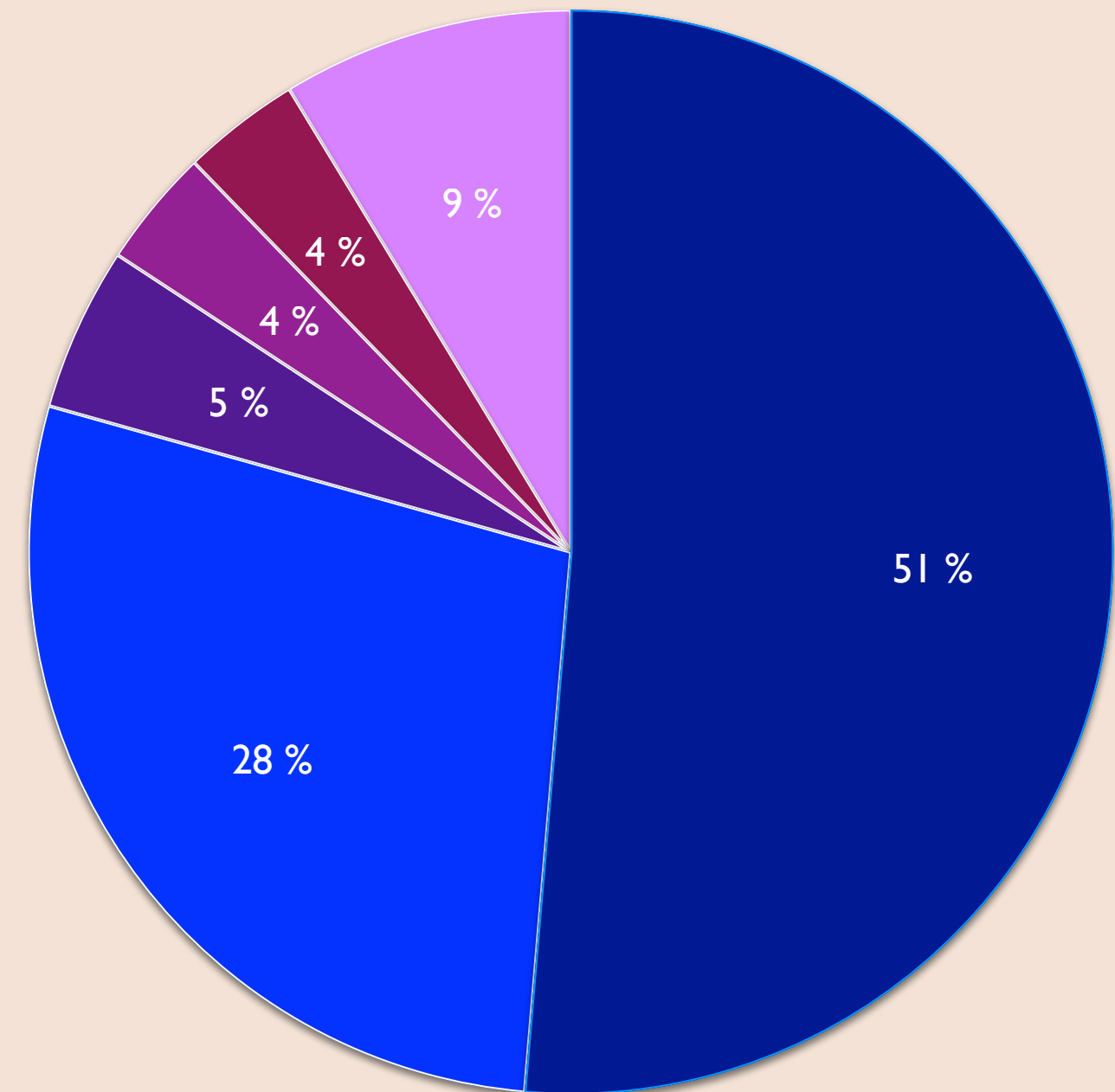
4 % - den utsatte

4 % - barnevern

5 % - helse

0,9 % -krisesenter

7,1 % andre

N= 368 henvendelser

DM PRANKS
YOUTUBE CHANNEL

Varslingstrekanten

Rett og plikt

POLITIET

2

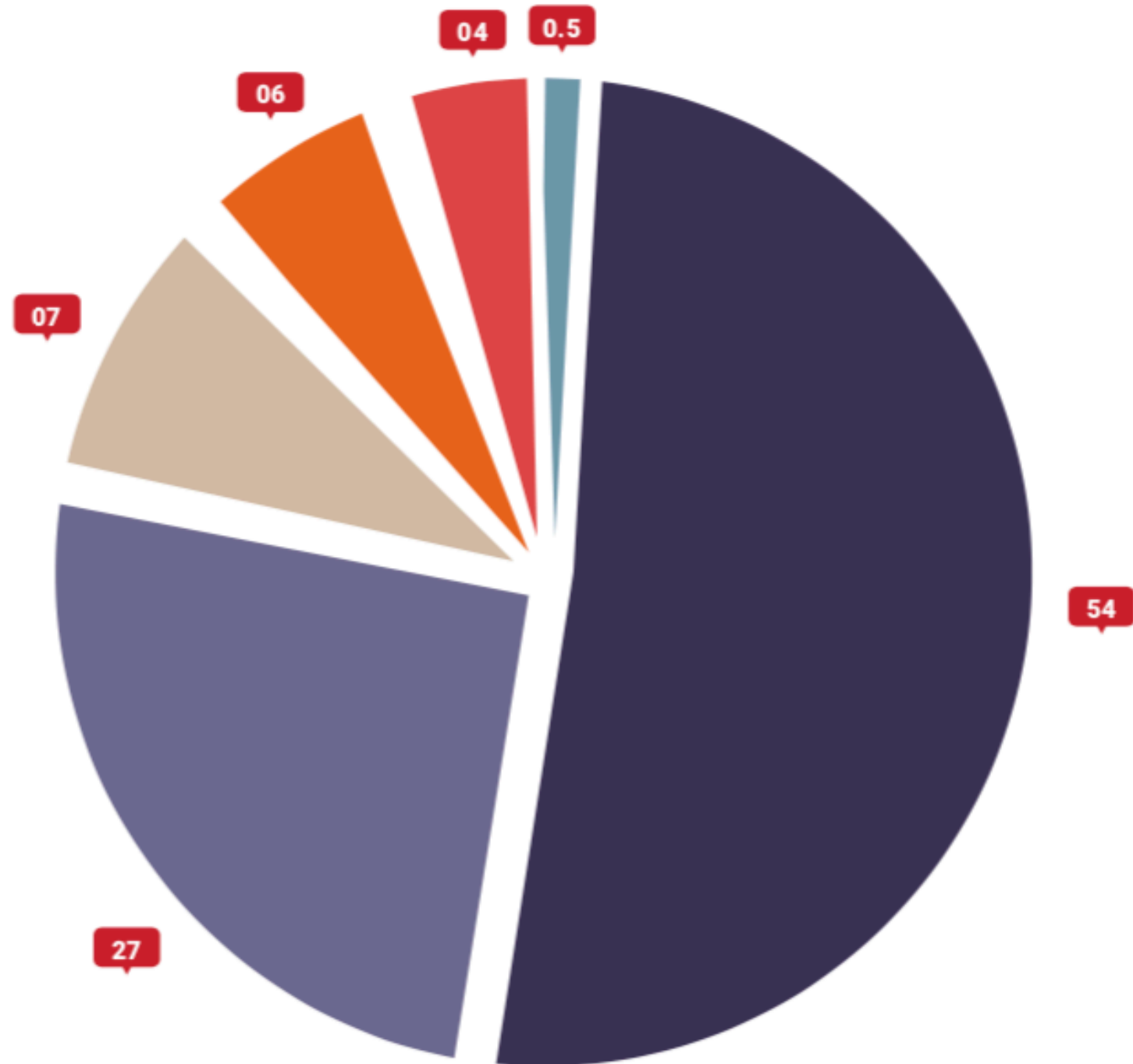
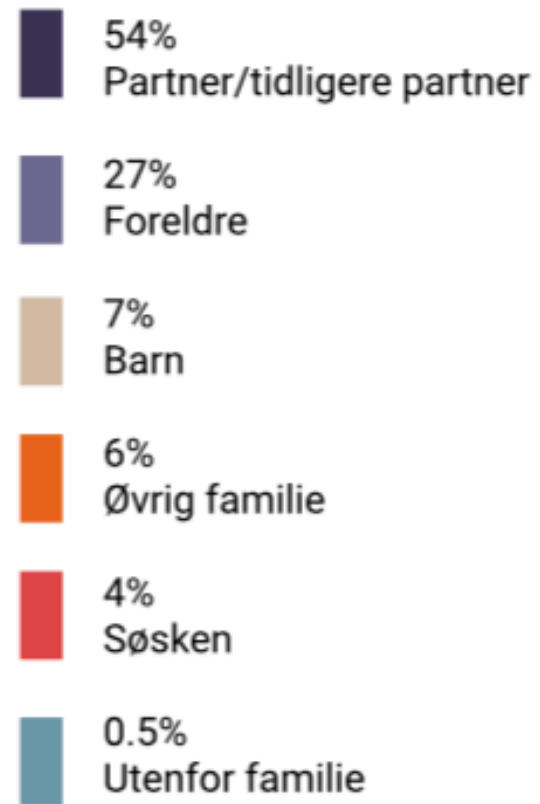
Vold i nære relasjoner, mer enn partnervold

Vår portefølje viser at 46 % av relasjonene mellom voldsutsatt og utøver er en annen nær relasjon enn partnerrelasjon

POLITIET

Knytninger/relasjoner TU/TØ

Figur 3: Omfanget knytninger med utgangspunkt i voldsutøveren, basert på antall saker (N=344) ved første eller eneste henvendelse. Kategorien «Barn», angir ikke en aldersepoke, men viser til voldsutøverens relasjon til voldsutsatte som «barn av utsatte».

Eldre - en særlig sårbar gruppe

“I 9 % av relasjonsknytningene i prosjektets saker er voldsutøver barn av voldsutsatte(...)Det er ikke omfanget i porteføljen som er oppsiktsvekkende, men tilstedeværelsen av skam, skyld og ansvar og en særlig avhengighet mellom voldsutsatt forelder og voldsutøvende barn. Dette gjør det vanskeligere å avdekke volden og utfordrende å finne egnede hjelpetiltak. I disse sakene erfarer prosjektet at hjelp til voldsutøver er god hjelp til voldsutsatte”

3

Oppfølging av voldsutsatte innebærer arbeid med voldsutøver

Erfaringer fra arbeid med voldsutsatte og utøvere er at en sort/hvit forståelse av disse begrepene, og en motvilje mot å inkludere utøver, kan hindre et godt arbeid med forebygging og sikkerhet. Å hjelpe en voldsutøver i dag, betyr forebygging av potensielt fremtidige voldshandlinger.

“Begrepene voldsutøver og voldsutsatt representerer ikke absolutter, men er titler eller merkelapper tildelt en persons rolle i en spesifikk situasjon på et gitt tidspunkt eller i en periode”

182 voldsutøvere har så langt takket ja til oppfølging fra prosjektet. 2 av disse kvalifisert til hjelp hos ATV

4

Æresrelatert vold er en virkelighet for mange unge jenter og gutter i Norge i dag.

47 registrert æressaker, 16 registrerte tvangsekteskap i prosjektet

- Ekstrem sosial kontroll
- Overvåking
- Frihetsberøvelse
- Indirekte/direkte trusler
- Sendes på “ferie” til opprinnelsesland
- Tvangsekteskap
- Vold, mishandling
- Seksuelle overgrep

Vold som har til formål å forhindre tap av ære eller gjenopprette tapt ære. Æren knyttes i stor grad til kvinnens atferd og handlinger der kulturelle og tradisjonelle normer skal overholdes for å opprettholde familiens omdømme. Volden legitimeres av flere gjerningspersoner, og kan også gå ut over 3. person utenfor Norge

Viktige faktorer for å lykkes:

- GRUNDIGE TRUSSELVURDERINGER
- GOD ETTERRETNING
- SPESIALISTKOMPETANSE PÅ ÆRESKULTUR OG PATRIARKALSKE FAMILIESTRUKTURER!

SÆRDELES EFFEKTIVT Å JOBBE MED TO PERSPEKTIV; HELSEFAGLIG OG POLITIFAGLIG KOMPETANSE

DIALOG MED FAMILIEN I ALLE FASER DEMPER TRUSSEL OG KONFLIKTNIVÅ

KUNNSKAP OM UTLENDINGSRETT OG SAMARBEID MED AKTUELLE INSTANSER; VIKTIG OG EFFEKTIVT FOR LANGSIKTIG BESKYTTELSE / SIKKERHET FOR TRUSSELUTSATTE

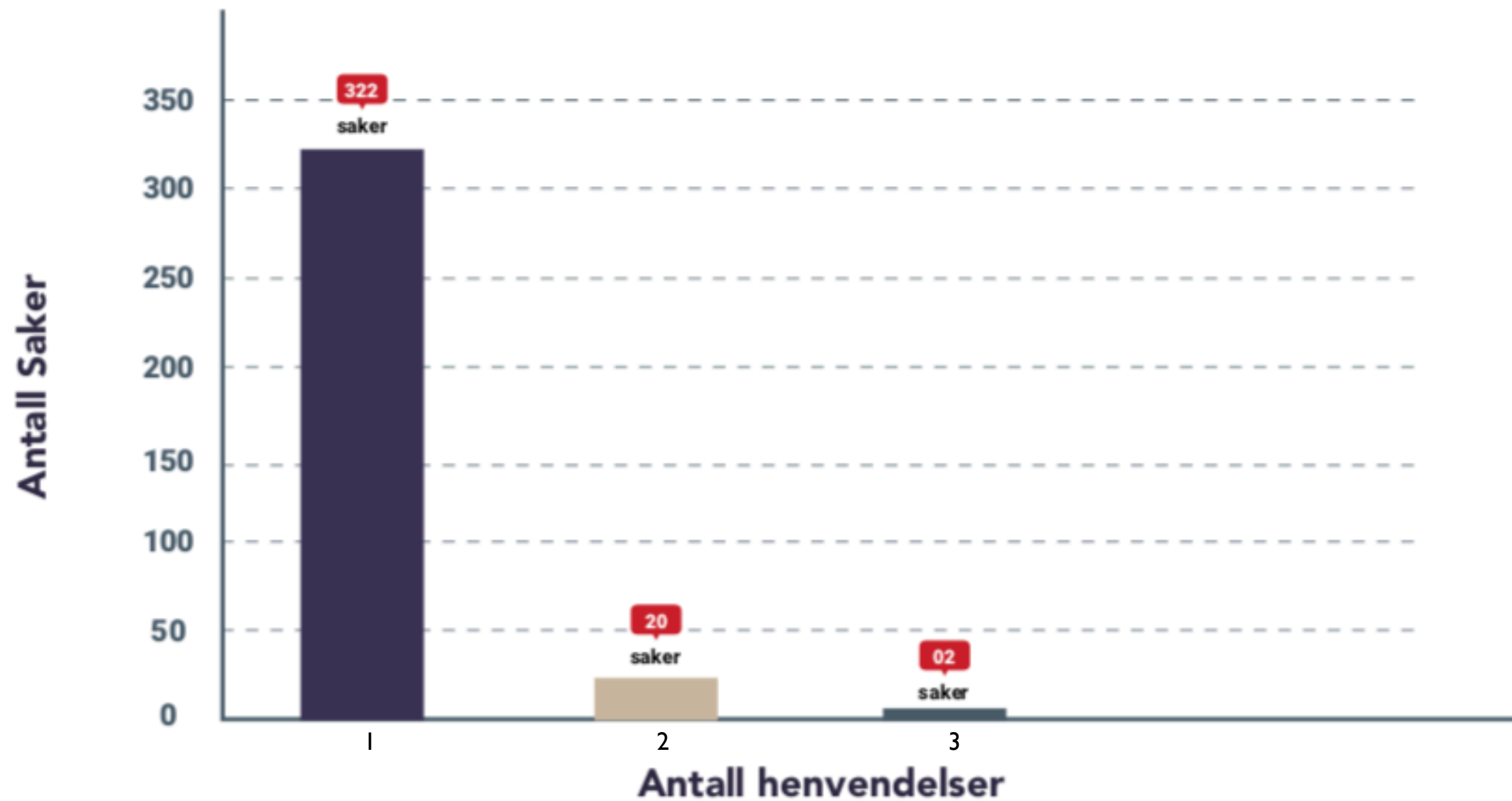

Forebygger vi gjentatt vold? -er vi bedre enn..?

Med bakgrunn i informasjon om gjentatte henvendelser og lav rapportering på nye voldshendelse er det grunnlag for å hevde at prosjekt Novembers arbeid har en positiv innvirkning på forebygging av gjentatt vold i nære relasjoner

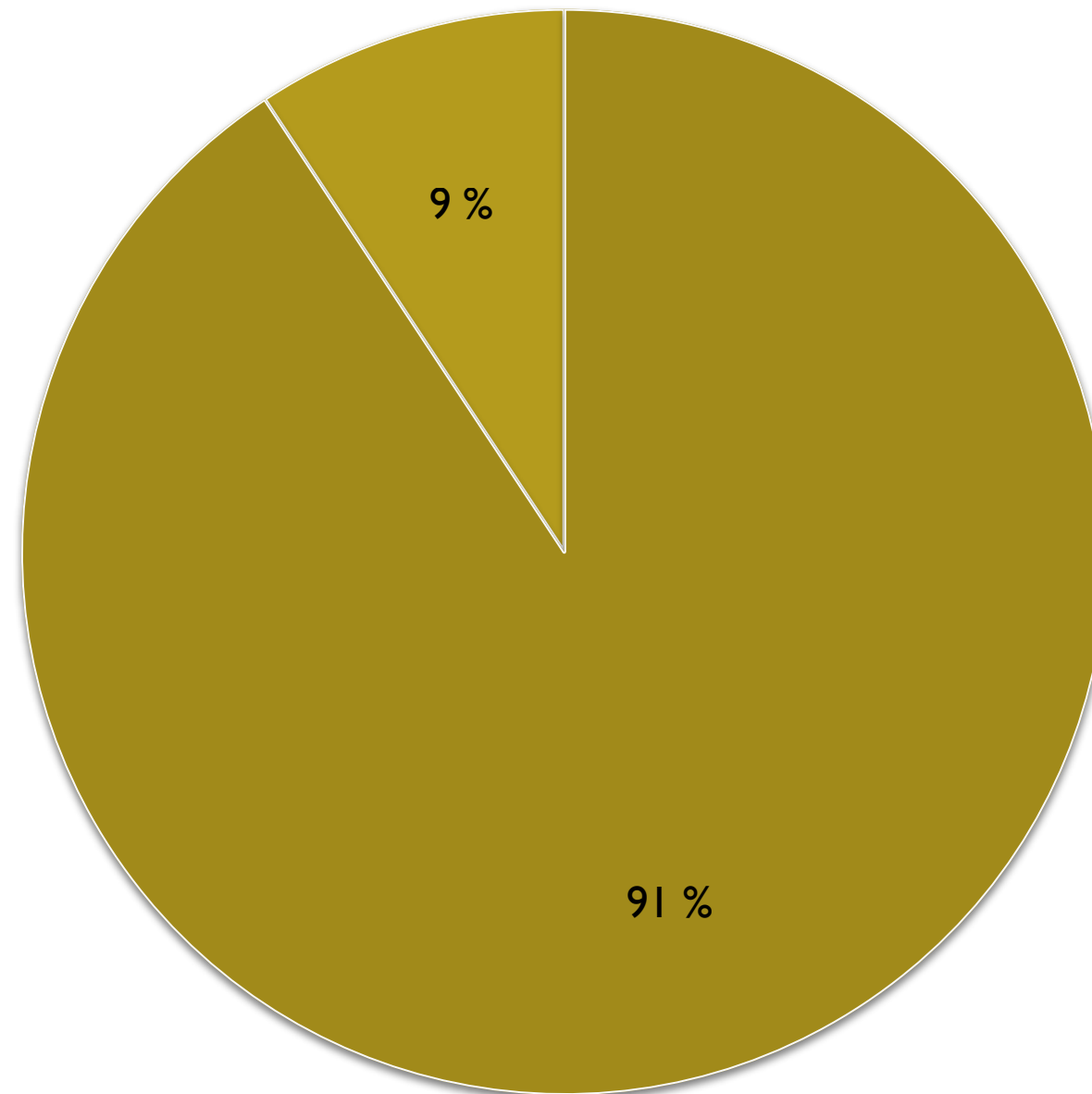
POLITIET

Figur 6: Gjentatte henvendelser til PN. N*344 saker. 1 henvendelse: 322 saker (93,6 %) 2 henvendelser: 20 saker (5,81 %) 3 henvendelser: 2 sak (0,58 %)

- 91 % AV HENVENDELSENE HAR IKKE NYVOLD REGISTRERT.
- 9 % AV HENVENDELSENE HAR I (EN) GJENTATT VOLDSHENDELSE

*43 UNIKE SAKER, KONTROLLERT I SENTRALE, NASJONALE STRAFFESAKS- OG ETTERRETNINGSREGISTRE I (ETT) ÅT ETTER FØRSTE ELLER ENESTE HENVENDELSE

POLITIET

Suksessfaktorer

- Arbeidsmodellen **spesialister i team**, bedre kvaliteten og øker profesjonaliseringen av roller og arbeid
- Å jobbe **offensivt**, med stor grad av **tilgjengelighet** i en tidlig fase demper risiko – Prioritere saker med moderat risikonivå når man kan
- Tett dialog med politietterforskere og påtalemyndighet gir **felles situasjonsforståelse**, bedrer sikkerheten og reduserer belastningen for utsatte
- **Tett oppfølging** av utsatte i innledende etterforskningsfase gir tryggere vitner i egen sak
- **Helse og sosialfaglig kompetanse** gir store fordeler i samhandling med andre etater

Suksessfaktorer, forts

- **Helhetlig fokus**; mennesker lever hele liv
- **Jobbe samtidig**, ikke etter hverandre
- Ny mental modell for samhandling; bytter ut stafettpinne med **tannhjul**
- Ingen hjelpere eier en sak eller en klient. **Alle eier et ansvar** for å bruke ressurser og verktøy til rett tid

Veien videre ?

- Oslo Politidistrikt har besluttet å fortsette prosjektets virksomhet. **Alle prosjektmedarbeidere har fått fast ansettelse.**
- Virksomheten er **bevilget ytterligere midler gjennom forslag til statsbudsjett** – blant annet til arbeid med unge kriminelle utsatt for vold i hjemmet.
- **Driften vil utvides** med 3-dobling av klinikere og 5-dobling av analytikere
- JD – avventer beslutning om Nasjonal implementering til feb 2019, ved bla. følge-evaluering fra Nova

One last call...

...SOM MEDMENNESKER
OG PROFESJONELLE

1

TA VÅRT FELLES ANSVAR PÅ ALVOR!
TØRRE Å SE, TØRRE Å HANDLE

2

HA KUNNSKAP OM OG RESPEKT FOR
HVERANDRES ARBEID OG OPPGAVER

3

BRUKE DE VERKTØYENE HVER OG EN AV OSS
HAR FÅTT - TIL DET BESTE FOR FELLES MÅL

4

ALLTID TILSTREBE GODT SAMARBEID OG GOD
DIALOG

POLITIET

TAKK.

FOR OPPMERKSOMHETEN

HANNE FINANGER

E-mail: hanne.finanger@politiet.no

Tlf: 22 66 89 45

Mob: 48 34 24 4 8

PROSJEKT NOVEMBER

VAKT TLF: 22 66 89 40

POLITIET